

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa Z. M.
przeciwko B. Sp. z o.o. w G.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności i uzgodnienie treści księgi
wieczystej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 lutego 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 24 listopada 2017 r., sygn. akt IV Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 maja 2017 r. Sąd Rejonowy w K. oddalił powództwa Z. M. przeciwko pozwanej B. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci aktu notarialnego z 29 sierpnia 2013 r. opatrzonego klauzulą wykonalności, w zakresie nałożonego na powódkę obowiązku wydania pozwanej lokalu mieszkalnego oraz o uzgodnienie treści księgi wieczystej. Z ustaleń wynikało, że powódka zgłosiła się do J. K. w związku z ogłoszeniem prasowym o możliwości załatwienia kredytu na spłatę zadłużenia. Miało to polegać na sprzedaniu mieszkania powódki osobie wskazanej przez J. K., który pomoże następnie uzyskać kredyt na spłatę długów i odkupienie mieszkania. Powódka przystała na tę propozycję, która w konsekwencji okazała się oszustwem. Jednak nieskuteczne było powołanie się powódki na działanie pod

wpływem błędu, gdyż Sąd ustalił, że nie dochowała ona terminu do uchylenia się od skutków oświadczenia woli, podobnie jak nie podzielił zdania powódki o pozorności czynności prawnej sprzedaży mieszkania i przeniesienia jego własności, jak również uznał za nieudowodnioną nieważność zawartej przez nią umowy.

Odmienne sprawę ocenił Sąd Okręgowy w K. w wyniku rozpoznania apelacji powódki i wyrokiem z dnia 24 listopada 2017 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji pozbawiając wykonalności tytuł wykonawczy, o którym mowa na wstępie w zakresie obowiązku wydania stronie pozwanej opisanego szczegółowo lokalu mieszkalnego, a także dokonał uzgodnienia treści księgi wieczystej tego mieszkania przez wykreślenie strony pozwanej a wpisanie prawa własności na rzecz powódki; rozstrzygnął także o kosztach postępowania. Dokonując w znacznej mierze odmiennych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy uznał nieważność zawartej przez strony umowy sprzedaży lokalu mieszkalnego powódki, wskazując na podstępne działanie wobec niej, ale przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia art. 58 § 2 k.c.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa materialnego, tj. niewłaściwe zastosowanie art. 58 § 2 k.c. i brak zastosowania art. 388 § 1 k.c. oraz art. 58 § 2 w związku z art. 65 § 2 k.c., a także art. 58 § 2 k.c. przez błędną wykładnię. Naruszenie przepisów postępowania dotyczy art. 843 § 3 oraz art. 387 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. Skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenie tego orzeczenia i orzeczenie co do istoty sprawy z zasądzeniem w każdej sytuacji kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik strony pozwanej powołał się na oczywiste uzasadnienie skargi na skutek pominięcia przez Sąd Okręgowy zastosowania art. 388 § 1 i 2 k.c., w sytuacji odwoływania się w uzasadnieniu wyroku do rażącej dysproporcji świadczeń

i podeszłego wieku powódki, przy czym minął dwuletni termin określony w art. 388 § 2 k.c. Ponadto przy zastosowaniu art. 58 § 2 k.c. Sąd nie wziął pod uwagę zasady „czystych rąk” wobec przyznania się powódki, że umyślnie złożyła nieprawdziwe oświadczenie do aktu notarialnego, wprowadzając w błąd pozwanego co do istnienia i wysokości jej długów. Nieprawidłowe też było odwołanie się Sądu do uczciwości kupieckiej w sytuacji jej zastosowania do oceny zachowania uczestników profesjonalnego obrotu gospodarczego i w sprawach odszkodowawczych. Ponadto skarżący wskazał na potrzebę wykładni art. 58 § 2 k.c. wtedy, gdy powódka uchybiła terminowi na złożenie oświadczenia na podstawie art. 88 k.c.

Wątpliwości podniesione we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania bazują na orzecznictwie, które w może mniej drastycznych sprawach próbowało pogodzić krzyżujące się normy prawne albo do wzajemnego zastosowania, albo wykluczające się. Uwagi na ten temat strony skarżące są w dużym stopniu trafne. Jednak uzasadnienie w sytuacji, w której rozpoznanie skargi miałoby się opierać na oczywistej zasadności skargi jest więcej niż wątpliwe i zupełnie nie biorące pod uwagę jawnego oszustwa dokonywanego na starszej kobiecie, szukającej wyjścia z „pętli zadłużenia”, w jakiej się znalazła. Pokładała ufność w propozycji J. K., któremu zapłaciła za usługę, mającą jej umożliwić spłatę zadłużenia w zamian za czasowe przewłaszczenie mieszkania. Spotkała się, jak wynika z ustaleń Sądu z przestępcą lub nawet grupą przestępczą i zachowania tych ludzi wobec niej – oczywiście sprzecznego z wszelkimi normami moralnymi nie można próbować przeciwstawiać jej nieprawdziwym oświadczeniom co do stanu majątkowego, które zasługują na dezaprobatę, ale nie na usankcjonowanie oszukańczego proceduru. Sąd drugiej instancji znalazł możliwość nie wychodzącą poza dokonaną uprawnioną interpretację przepisów, aby wydać sprawiedliwe w okolicznościach sprawy rozstrzygnięcie.

Podnoszona oczywista zasadność skargi ze względu na relacje między art. 58 § 2 k.c. i art. 86 oraz art. 388 k.c. nie jest uzasadniona na tyle przekonująco, aby uznać wypełnienie przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jest dużym uproszczeniem wskazywanie na absolutną rozłączność wskazanych norm. Z kolei, powołanie się na potrzebę wykładni przepisu prawa z uwagi na art. 398⁹ § 1 pkt 2

k.p.c. wymaga uporządkowanego, profesjonalnego uzasadnienia, z powołaniem się na występujące różne interpretacje w orzecznictwie i w doktrynie oraz wskazanie, że podnoszony problem nie znalazł dotąd wystarczającego rozwiązania, które mogło by znaleźć zastosowanie w rozpoznawanej sprawie. Nie wystarczy problem tylko zamarkować z powołaniem jednego, wybranego orzeczenia i to w sytuacji, gdy art. 58 k.c. ma obszerną literaturę i bardzo bogate orzecznictwo.

Mając to na uwadze należało na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzec jak w treści postanowienia.

aj